

novičke

december 2001

Deset let izobraževalne dejavnosti ACS * 4-12 Izobraževanje iz NLP-ja * Knjižnica ACS		DESETA OBLETNICA ACS
O programih tujih jezikov za odrasle	13	EVROPSKO LETO JEZIKOV
Samoevalvacija kot proces vpogleda v lastne dejavnosti, pridobivanja moči in samoopredelitve	14-16	PREBRALI SMO ZA VAS
Akcijski načrt za uresničevanje Memoranduma	17-24	UTRINKI IZ SVETA
ECDL – standard računalniškega znanja za uporabnike	25-27	KOTIČEK JE VAŠ
Multimedijski slovar na CD-ROMu	28-30	NOVI UČNI PRIPOMOČKI
Petkovo izobraževalno srečanje	31-32	PRIPRAVLJAMO
	33	NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novosti v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
- novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in Nevenka Kocijancič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom: Solos d.o.o.

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: www.acs.si, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

*Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs.si/novicke
ISSN 1408-6484. Naklada 2.850 izvodov*

Novoletno voščilo

V veliko veselje nam je, da vam že devetih lahko zaželimo vse najboljše v letu, ki prihaja. Na čas, ki smo ga preživeli z vami, smo ponosni in upamo, da se bo naše druženje, skupno učenje in učenje drug od drugega nadaljevalo tudi v letih, ki nas še čakajo.

*V letu 2002 vam želimo vse najlepše in veliko dobrega.
Naj se vam uresniči tisto, kar si želite.*

Srečno in uspešno novo leto!

dr. Vida A. Mohorič Špolar, direktorica ACS

DESETA OBLETNICA ACS

Deseto obletnico ustanovitve Andragoškega centra Slovenije smo proslavili ob odprtju Tedna vseživljenjskega učenja, 15. oktobra 2001. O njej je v svojem uvodnem nagovoru spregovorila direktorica Centra, dr. Vida A. Mohorčič Špolar:

“Spoštovane dame in gospodje, drage sodelavke in sodelavci, cenjeni spoštovani gosti; lep pozdrav prvemu direktorju Centra, dr. Zoranu Jelencu.

Ne ravno danes, temveč konec tega tedna praznuje Andragoški center Slovenije deseto obletnico ustanovitve. Ko smo se pripravljali na obeležje tega dogodka, je bila moja prva misel - deset let, nemogoče, saj smo komaj začeli. Pa vendar je res. Deset let že deluje ta osrednja slovenska institucija za pospeševanje in razvoj izobraževanja in učenja odraslih. Merjeno z delovnimi urami, ki jih pozna zakonodaja, je to deset let, če pa merimo z urami, ki smo jih z zagnanimi sodelavkami in sodelavci v tem času v naše delo dejansko vložili, pa je mnogo več.

Začeli smo s šestimi zaposlenimi in skupno vizijo. Vendar nas je obseg dela kaj kmalu prepričal, da potrebujemo pomoč, če želimo vizijo udejanjati. Postopoma smo rasli in letos dela v našem centru 37 ljudi; obseg dela, ki ga opravljamo, pa bi jih zahteval 40. Vsi strokovni in raziskovalni delavci imajo visokošolsko izobrazbo, tretjina ima doktorat ali magisterij, 22 je registriranih raziskovalcev. Učenje in izobraževanje je za nas vitalnega pomena, saj nam oboje oblikuje ljudi, ki svoje izkušnje in znanje uvajajo v prakso. Iz te prakse skupaj črpamo ideje za nadaljnje delo, raziskovanje, svetovanje in učenje.

Načelo delovanja Centra je bilo useskozi od študija in analiz do izdelave modela, usposabljanja osebja, upeljevanja v prakso, razvijanja omrežja in evalvacije učinkov ter zopet naprej v raziskovanje in razvoj. To velja tako za urejanje sistema izobraževanja odraslih kot tudi za širjenje kulture izobraževanja in učenja v Sloveniji. Takšna usmeritev dovoljuje rast temeljne infrastrukture za učenje in izobraževanje odraslih.

Danes lahko rečem, da je bilo prvih pet let posvečenih intenzivnemu raziskovanju v podporo sistemskemu urejanju izobraževanja odraslih, naslednjih pet pa pretežno uvajanju rešitev v prakso. Kdo bo morda rekel, da smo preveč razvijali ter uvajali v

prakso in premalo raziskovali. Moj odgovor je – če hočemo biti dobri raziskovalci moramo skleniti cel krog. Moramo raziskati, razviti, upeljati in evalvirati. Le na tak način smo lahko vedno povezani z obema sferama – teorijo in prakso, le tako smo lahko boljši, le tako lahko izpolnjujemo svoje naloge.

Vendar tudi v zadnjih petih letih raziskovanja nismo zanemarili, čeprav smo se pri tem srečavali s kar nekaj problemi, ki so izhajali iz predstave o tem, kaj najjavni zavod, kot je naš, dela. Ne morem zagotovo reči, da so ti problemi razrešeni, vsekakor pa nas niso in nas ne bodo odvrnili od načrtane poti – **Andragoški center Slovenije je institucija za raziskovanje, razvoj in pospeševanje izobraževanja odraslih.**

Andragoški center Slovenije je v desetih letih postal poznan in priznan tudi v mednarodnem prostoru izobraževanja odraslih. Prvo priznanje mu je prinesla raziskava Znani andragogi o andragogiki, ki jo je vodil prvi direktor našega Centra, dr. Zoran Jelenc, ob sodelovanju prof. dr. Ane Krajnc, in se je končala z odmevno mednarodno konferenco Premislek o izobraževanju odraslih in razvoju. Sledilo je delo, ki sta ga Centru zaupala Evropsko združenje za raziskovanje izobraževanja odraslih in UNESCOV Inštitut za izobraževanje, ki je pripravljala V. mednarodno konferenco o izobraževanju odraslih leta 1997 v Hamburgu. Zanimanje za vprašanja pismenosti odraslih, prvi projekt funkcionalne pismenosti, iz katerega je nastal program Usposabljanje za življenjsko uspešnost, je Centru omogočilo, da je kot edina država, ki ni članica OECD, sodeloval v mednarodnem raziskovalnem projektu Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju. Končali smo ga letos junija, prve rezultate pa smo javnosti predstavili lani.

V mednarodnem prostoru je Center iskan partner za izpeljavo različnih projektov. Tako je bil, kot edina neuniverzitetna ustanova, povabljen, da kot partner sodeluje s petimi evropskimi univerzami pri triletnem raziskovalnem projektu Petega okvirnega programa Evropske unije – Izobraževanje in usposabljanje za upravljanje in aktivno državljanstvo v Evropi.

Če se ozremo na prehojeno pot, si lahko priznamo, da smo nekaj že naredili, hkrati pa nas je strah, ker je še toliko dela pred nami. Do cilja - vseživljenjsko učenje za vse in vsakogar - je še dolga pot. Temeljni smerokaz k temu cilju že stoji, to so strokovne podlage za nacionalni program izobraževanja odraslih; odprli pa smo že tudi številne poti, ki vodijo k temu cilju:

V Sloveniji so leta 1996 delovale tri borze znanja - v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu, danes jih je sedem.

Leta 1996 se je v študijskih krožkih, uvedenih v letu 1993 po švedskem vzoru, srečevalo skoraj 2.500 ljudi vseh starosti, danes se jih štirikrat več. Teme študijskih krožkov ostajajo povezane z okoljem, v katerem krožki delujejo. Ljudje s pridobljenim znanjem bogatijo sebe in okolico; skušajo jo spreminjati, to pa jih spodbuja, da iščejo vedno novo znanje.

Središča za samostojno učenje ljudem omogočajo učenje v skladu z njihovimi željami in z ritmom, ki je njim prilagojen. Podatki kažejo, da so ljudje s tako obliko več kot zadovoljni. Leta 1996 smo imeli eno tako središče, danes jih je 36. V njih se letno uči okoli 5.600 ljudi. Na različne načine in po različnih poteh pridobljeno znanje bo postopoma mogoče ugotoviti in ga tudi potrditi. Ko smo to ponujali pred petimi leti, smo bili prezgodnji, zdaj pa je dozorel čas, da se to uresniči.

Mlajšim odraslim, ki so ob izstopu iz sistema šolanja ostali brez izobrazbe, je bil leta 1996 namenjen en Center za mlajše odrasle, danes osem organizacij izvaja projektno učenje za mlade.

Ko smo pred petimi leti govorili o svetovanju v izobraževanju odraslih, smo nemalokrat naleteli na začudene poglede, češ saj odrasli tega ne potrebujejo. Od septembra dalje so odprta štiri informacijsko-svetovalna središča pri LÚ v Kopru, Žalcu, Mariboru, Murski Soboti, danes zvečer se bo odprlo še v Novem mestu; drugo leto bodo začela delovati še štiri središča v Trbovljah, na Jesenicah, v Novi Gorici in Postojni.

To je le delček našega razvojnega in raziskovalnega dela. Ne smem izpustiti tistega, kar je nastalo za izobraževanje brezposelnih, za izobraževanje za demokracijo, za trg delovne sile, za boljšo informiranost, za večjo kvaliteto, za boljše učenje in razvoj tistih, ki delajo z odraslimi, za uvajanje certifikatnega sistema.

Poudariti pa moram, da je naše delovanje usmerjeno v razvijanje spodbud na državni, lokalni in podjetniški ravni ter pri posameznikih. S spodbudami povečujemo ne le izobraževalno ponudbo, ampak tudi povpraševanje po izobraževanju. Številke, o katerih sem govorila, kažejo tudi na to, da je doslej država znala prisluhniti tem spodbudam, čeprav v mnogo manjši meri, kot to narekujejo potrebe. Prepričana sem, da bo kmalu še bolje, saj je izobraževanje odraslih prioriteta te Vlade.

Evropska unija je zadnjih šest let združila vse ustvarjalne sile in pripravila Memorandum o vseživljenjskem učenju. Države članice in tiste, ki na vstop še čakajo, so o njem razpravljale in bodo do prihodnjega leta pripravile akcijske programe za uresničevanje načela učenje

za vse. Združevanje ustvarjalnih sil bomo morali tudi pri nas okrepiti, da bi lahko uspeli udeležati vseživljenjsko učenje za vse ljudi, ne glede na vlogo, ki jo v življenju trenutno opravljajo. Povezovanje in partnerstvo je ena od ključnih sestavin v mozaiku strategije vseživljenjskosti učenja. Vse, ki delujemo v izobraževanju odraslih, povezuje skupni cilj: boljša zaposljivost, rast duhovnega bogastva posameznika in družbe.

Eden izmed projektov, ki kaže na rast tega potenciala in na moč povezovanja, je tudi Teden vseživljenjskega učenja, ki ga je Slovenija s še štirimi drugimi državami na svetu, prvič organizirala pred petimi leti. Pri nas - in tudi drugod - postaja zaradi zagnanosti vseh, ki v njem sodelujejo, prava manifestacija učenja vseh ljudi v vseh okoljih."

Pravo in trajno vrednost zagotavlja le znanje Deset let izobraževalne dejavnosti Andragoškega centra Slovenije

Učenje je vseživljenjski proces, najbolj naravna pot človekovega samorazvoja. Vsi vemo, da se v življenju mnogo stvari naučimo spontano, za nekatere stvari pa enostavno "dozorimo" in je za sam uspeh potrebnega le malo učenja. Drugih, bolj sestavljenih procesov, pa se učimo vse življenje, jih dograjujemo, razvijamo in vedno znova spoznavamo, da se jih moramo nenehno učiti in jih dopoljevati.

*Nekje v nekem kotičku svojih src smo še v
(Tagore)*

Ravno na področju stalnega strokovnega spopolnjevanja andragoških delavcev smo v zadnjih desetih letih naredili velik premik. Ves čas smo namreč sledili cilju lika današnjega andragoškega delavca – k dinamični, z duhom vseživljenjskega učenja prežeti osebnosti, ki pozna skrivnosti učenja odraslih, upošteva bogate življenjske in delovne izkušnje udeležencev učnega procesa, upošteva individualne posebnosti učečih se odraslih in je seznanjen z različnimi strategijami, metodami in slogi.

Izobraževalna dejavnost Centra je že ves čas namenjena usposabljanju, pa tudi povezovanju andragogov in andragoških delavcev iz vse Slovenije. Zato so naši izobraževalni programi "dobrodošli" vsem izobraževalcem, ki učijo odrasle, jim svetujejo ali zanje organizirajo različna izobraževanja.

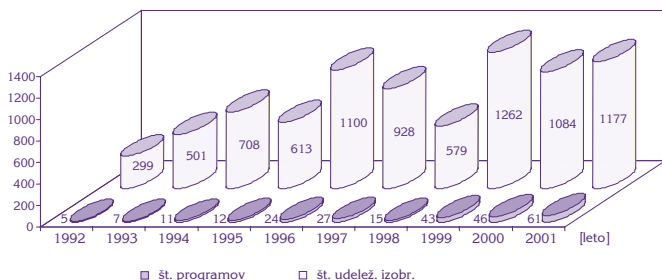
Programne izobraževanja oblikujemo in nadgrajujemo postopno. Pri tem imata pomembno vlogo raziskovalna in evalvacijska dejavnost, ves čas pa si uspešno pomagamo tudi z učenjem iz tujih primerov dobre prakse.

*Vemo, kaj smo, toda ne vemo, kaj bi lahko bili.
(Shakespeare)*

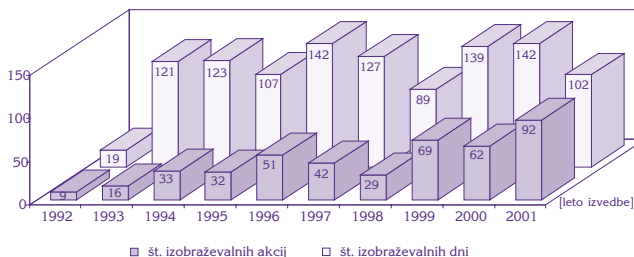
Nekaj splošnih podatkov

Začeli smo leta 1992, in sicer s 5 izobraževalnimi programi in 300 udeleženci. Dve leti kasneje se je število programov povečalo na 11, število udeležencev pa na več kot 700. Še dve leti kasneje smo imeli že 24 različnih programov in več kot 1.100 udeležencev. V letu 2000 smo dosegli številko 46 za izobraževalne programe in obdržali številko 1.100 za udeležence teh izobraževanj. V letošnjem letu je število programov in udeležencev naraslo – izvedli smo 62 izobraževalnih programov in se z udeleženci približali številki 1.200. Pred nami je še veliko izzivov in načrtov, ki jim bomo z veseljem sledili.

Število programov in udeleženci programov po letih

Izobraževalni dnevi in izobraževalne akcije ACS po letih

Naši najbolj uveljavljeni programi

Naj jih kar naštejemo: Usposabljanje vodij in mentorjev študijskih krožkov, Odrasli si želijo učinkovitega učitelja, Temeljno in nadaljnje usposabljanje mentorjev v programu Projektno učenje za mlade, Program spolnjevanja za učitelje, organizatorje izobraževanja in svetovalne delavce v izobraževalnih programih za brezposelne, Svetovanje v izobraževanju odraslih, Metode celostnega poučevanja in uspešna komunikacija v učni skupini, Spretnosti prepričljivega nastopanja in učinkovitega učenja, Usposabljanje za preverjanja in potrjevanja neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, Razvoj posameznika in njegovih sposobnosti za učinkovito komunikacijo v procesih učenja in svetovanja – Praktik NLP, Mojster poslovne komunikacije – Praktik Mojster NLP.

V šolskem letu 1994/95 smo nekatere naše programe izobraževanja vključili v ponudbo **Kataloga programov stalnega strokovnega spolnjevanja**, ki ga izdaja Zavod RS za šolstvo. Ti programi so ustrezno točkovani in omogočajo učiteljem napredovanje.

Vsa leta organiziramo tudi **strokovna, informativna in izobraževalna srečanja**, namenjena sodelavcem ACS in drugim udeležencem iz različnih izobraževalnih ustanov in okolij, ki jih področje izobraževanja odraslih zanima. Tovrstna srečanja so namenjena izmenjavi mnenj, predstavitvi strokovnih tem ali krajšim usposabljanjem, povezanim s projekti in dejavnostmi ACS ali s problemi in rezultati izobraževalne prakse. V letošnjem letu smo imeli tudi nekaj predstavitev magistrskih in doktorskih disertacij s področja izobraževanja odraslih. S tem bi radi nadaljevali tudi v prihodnje.

Od leta 1993 do 1996 smo aktivno sodelovali na Sejmu učil - bili smo glavni koordinatorji in organizatorji za področje izobraževanja odraslih. Kasneje se zaradi spremembe in reorganizacije same prireditve nismo več pojavljali v tej vlogi, še vedno pa na Dnevih slovenskega izobraževanja sodelujemo.

*Domišljija je pomembnejša od znanja.
(A. Einstein)*

Organizirali smo tudi vrsto posvetov in konferenc in se ves čas poskušali čim hitreje odzivati na želje in predloge. Upamo, da nam je vsaj delno uspelo.

Na koncu bi se še posebej radi zahvalili vsem tistim udeležencem naših izobraževanj, ki nam že vsa leta dajete podporo, nas vzpodbujate in se udeležujete naših seminarjev

in delavnic. Z vami si želimo dobrega sodelovanja še naprej in se bomo za doseg tega cilja kar se le da potrudili. Zavedamo se namreč, da

*največja nagrada za vloženi napor ni tisto,
kar za opravljeno delo dobimo,
pač pa tisto, kar ob njem postanemo.
(J. Ruskin)*

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Naših sedem let

Izobraževanje iz NLP-ja (nevrolingvistično programiranje)

“Ali trepet metuljevih kril v Braziliji lahko sproži tornado v Teksasu?!” To vprašanje si je postavil meteorolog Edward Lorenz. Podobne stvari o vplivu in spremembah se sprašujemo tisti, ki dan za dnem delamo in se učimo skupaj z ljudmi. Vemo, da ima lahko drobna sprememba na pravem mestu pomembne posledice, kajti v naravnih sistemih je med seboj vse povezano.

Kako pa je s tem v skupinah, kjer se ljudje učimo in komuniciramo? Na Andragoškem centru se s tovrstnimi spremembami ukvarjamo že deset let, saj že od leta 1992, ko smo pričeli delati s tujimi trenerji, uporabljamo za to nevrolingvistično programiranje (NLP), metodo osebne odličnosti v komunikaciji, svetovanju in osebnostnem razvoju. Z nenehnim lastnim izobraževanjem, spopolnjevanjem in zbiranjem izkušenj smo postopno in skupaj z nemškimi sodelavci vzpostavili kontinuiran sistem treninga za vse stopnje po mednarodno veljavnih standardih.

Tako lahko po 7 letih izobraževanja, 13 skupinah, 170 praktikah NLP-ja in 53 mojstrih poslovne komunikacije z NLP-jem zadovoljni ugotavljamo, da smo bili nosilci sprememb. Te odmevajo na najrazličnejših področjih, kjer delajo naši udeleženci: v izobraževanju, gospodarstvu, zdravstvu, na socialnem področju, v medijih, podjetništvu, različnih organizacijah, društvih in fakultetah. Dragoceno je, ker smo oblikovali krog posameznikov, ki se vračajo na ACS in so primer tega, kar je najvišja prioriteta našega Centra – namreč zgled za vseživljenjsko učenje, ki ga neustavljivo širijo na vseh področjih, kjer delajo. Verjamemo, da se tako ustvarjajo dobre spremembe.

In kako naprej? V letu 2002 načrtujemo novo skupino praktikov NLP-ja, kasneje - ob koncu leta - še eno skupino mojstrov NLP, novost pa bo prvo izobraževanje za trenerje NLP-ja, ki se bo začelo v maju leta 2002.

V prihodnje bomo več pozornosti posvetili posebnim, krajšim modulom, ker bomo prikazali uporabo NLP-ja na posamičnih področjih (npr. v svetovanju, pri učenju, timskega delu ipd.). Načrtujemo tudi sodelovanje z zanimivimi domačimi in tujimi predavatelji in trenerji, ki bodo popestrili našo izobraževalno ponudbo z novimi pristopi in vsebinami.

Ker pa na Andragoškem centru uporabljamo NLP tudi s srcem ne le z umom, bomo seveda največjo pozornost namenili potrebam naših prihodnjih in dosedanjih udeležencev. Boste med njimi tudi vi?

Nada Mulej, ACS

Podpora stroki in delu ACS

Knjižnica Andragoškega centra Slovenije

Naša knjižnica je tipičen primer specialne knjižnice, kjer zbiramo, obdelujemo in hranimo publikacije z ozkega strokovnega področja - izobraževanja odraslih. Poleg teh so na policah tudi knjige drugih strok: pedagogike, psihologije, sociologije, gospodarstva, poslovanja, razvoja kadrov in drugih.

Do danes se je nabralo okoli 5.000 izvodov knjig ali monografij, kot je strokovni knjižničarski izraz. Presenetljivo veliko smo jih dobili v dar, nekaj je tudi lastnih publikacij, zlasti poročil o raziskavah in razvojnih projektih. Poleg tega smo naročeni na vse pomembne tuje strokovne časopise z našega področja; prejemamo pa tudi več brezplačnih biltenov in revij iz vseh koncev sveta. Tu še kar vztrajamo pri tiskanih izvodih zaradi nekaterih prednosti, ki jih imajo pred online inačico.

Internet je temeljito vplival na delo knjižnic, tudi naše. Zelo je olajšal naročanje novih publikacij, saj je mogoče najti točne podatke o publikacijah v knjigotržkih ali drugih bibliografskih zbirkah, tako da se več ne dogaja, da bi dobavitelj prosil za bolj popolne podatke. Tudi vsa medknjižnična izposoja - naročanje publikacij iz drugih knjižnic v Sloveniji ali tujini - poteka računalniško. Najbolj pa je seveda olajšal delo iskalcem literature, saj lahko od doma oziroma najbližjega

računalnika, ki je priključen na internet, ugotovijo, v katerih knjižnicah se iskano gradivo nahaja, ali je na voljo, lahko ga rezervirajo ali podaljšajo izposojajo že izposojenega. Seveda je bilo prej potrebno pripraviti strojno in programsko računalniško podporo za to. V Sloveniji je to IZUM-ov Kooperativni online bibliografski sistem in servisi, s kratico COBISS, ali Virtualna knjižnica Slovenije, kot je napisano na njihovi domači strani.

Vse več je tiskanih publikacij, ki so hkrati dostopne tudi online. V takem primeru nam še vedno ostane tiskana inačica, kadar internetna izgine. Bolj problematične pa so publikacije, ki obstajajo samo online, zlasti take, ki se spreminjajo (dopolnjujejo). Kako jih arhivirati? Naj ponazorim ta problem s primerom iz Andragoškega centra. Do sedaj smo objavljali vsakoletni pregled ponudbe izobraževalnih programov za odrasle v Sloveniji v tiskani obliki in na zgoščenki (pred tem na računalniški disketi), letos pa smo zaradi pomanjkanja denarja ostali le pri online inačici, katere vsebina se bo naslednje leto seveda spremenila. Kaj pa če bo čez leto ali več koga zanimala ponudba izobraževalnih programov za odrasle v šolskem letu 2001/2002? Torej jo je treba shraniti, bodisi na papirju, zgoščenki ali kako drugače.

O tem, kdo so zunanji obiskovalci naše knjižnice, lahko napišem enako, kot sem napisal pred štirimi leti: največ je študentk andragogike, prihajajo pa tudi študentje drugih fakultet, ki potrebujejo literaturo o izobraževanju odraslih, raziskovalci in "izvajalci" izobraževanja odraslih. Tudi glede tujega jezika, ki ga obvladajo obiskovalci naše knjižnice, se ni nič spremenilo. Daleč največ jih zna le angleško, tako da literatura v drugih jezikih (predvsem nemške knjige) ostaja neizkoriščena.

Po skoraj desetih letih delovanja knjižnice ugotavljam, da le-ta, poleg temeljne, opravlja še eno "funkcijo" - je tudi reklama za Andragoški center Slovenije, saj se pojavlja v COBISS-u, in to med prvimi v abecednem seznamu knjižnic. Marsikdo prvič izve za Andragoški center Slovenije takrat, ko išče literaturo v COBISS-u. Dvomim, da so pobudniki ustanovitve andragoške knjižnice imeli to v mislih, ko so ustanavljali ACS.

Vse, ki potrebujejo literaturo s področja izobraževanja odraslih, vabim, da nas obiščejo v urah, ki so določene za izposojajo in so objavljene na koncu Novičk ali v COBISS-u, v zbirki Podatki o slovenskih knjižnicah - COLIB. Vsem, ki imajo online dostop do COBISS-a (spletni naslov: cobiss.izum.si/cobiss), priporočam, da si prej ogledajo zapise publikacij v COBISS-u in si izpišejo signature (številka in beseda in levem spodnjem kotu zapisa). Tako bodi lažje in hitreje našli knjige na naših policah. Ostali pa lahko poiščejo naslove na računalnikih, ki jih imamo za ta namen v naši knjižnici. Štiri mize v knjižnici so nekakšna čitalnica za obiskovalce, kjer je možno kaj prebrati, po poprejšnjem dogovoru s knjižničarjem tudi zunaj ur za izposojajo.

Peter Monetti, ACS

EVROPSKO LETO JEZIKOV

Odmevi

O programih tujih jezikov za odrasle

V prejšnji številki Novičk smo povabili vse, ki imajo kakršnokoli mnenje o programih tujih jezikov za odrasle, da nam pišejo. Objavljamo pismo, ki smo ga prejeli:

“Spoštovani,

v najnovejši številki Novičk je na str. 20 objavljeno povabilo k sporočanju mnenj o učnih programih tujih jezikov za odrasle. V zvezi s tem želim priporočiti, da bi se v programih poleg popolnoma “izobraževalnih” vsebin bolj poudarile nekatere vzgojne prvine. Tako šolarjem na osnovni in srednji stopnji kakor tudi odraslim udeležencem jezikovnih tečajev je treba ustrezno predstaviti smisel učenja oziroma znanja tujih jezikov. Znanega pregovora “Kolikor jezikov znaš, toliko veljaš” ne smemo zlorabljati kot spodbudo za postavljanje in snobizem, tj. za razkazovanje svojega znanja tudi tam in takrat, ko to ni potrebno ali pa je celo škodljivo. Namen učenja tujih jezikov ni izpodrivanje maternega jezika v domačem okolju (npr. z angleškimi javnimi napisi po slovenskih krajih, z dajanjem tujih imen domačim podjetjem, s predavanji slovenskega profesorja slovenskim študentom v angleščini), temveč boljše znanje v tujini, možnost uporabe tujega znanja (branje strokovne literature, navodil za uporabo tujih izdelkov ipd.) in posredovanje tega znanja s prevajanjem. Žalostno je, če človek ne zna (moralno klavrno pa, če noče) svojih misli, čustev in hotenj sporočiti rojakom v maternem jeziku in če se pri tem celo izgovarja, da slovenščina izrazno ni tako bogata in prožna kakor npr. angleščina. Tako ravnanje pač ni v duhu evropskega leta jezikov.

Učitelji tujih jezikov bi morali to stališče v razredu večkrat ponoviti in primere neupravičenega tujčevanja celo uporabljati kot didaktično gradivo (npr. kritika slabih prevodov in pravopisnih napak v tujejezičnih sporočilih domačih firm, ki se sicer postavljajo s poslovno odličnostjo), ne pa se izmikati, češ da to ni njihova naloga, temveč samo naloga slovenistov.

Lepo Vas pozdravljam in želim uspešno delo.“

dr. Janez Dular, v. d. direktorja Urada Vlade RS za slovenski jezik

PREBRALI SMO ZA VAS

David Fetterman: Empowerment evaluation Samoevalvacija kot proces vpogleda v lastne dejavnosti, pridobivanja moči in samoopredelitve

Uvod

Področje evalvacije v izobraževanju gotovo ni novo, saj njegovim zametkom in začetkom lahko sledimo krepko nazaj, v 19. stoletje. Gotovo pa je to področje prav v drugi polovici 20. stoletja povsod po svetu doživelo bliskovit razvoj. Iz področja, ki se je obravnavalo kot nekaj, kar sodi na konec izobraževanja, ali nekaj, kar se obravnava ločeno od temeljne izobraževalne dejavnosti, se je razvilo v profesionalno dejavnost. In če sta bili potrebni skoraj dve stoletji, da se je področje evalvacije sploh konstituiralo in uveljavilo kot profesionalna dejavnost, nas na začetku 21. stoletja najprodornejši strokovnjaki s tega področja opozarjajo, da sodobna hitro spreminjajoča se družba (in odnosi v njej) zahteva nove pristope. Posebej pomembno postaja iskanje rešitev, ki bi pomagale aktivnosti in postopke vrednotenja približati kolektivu v izobraževalni organizaciji, posameznemu učitelju ali udeležencu izobraževanja.

Tokrat vam v dveh nadaljevanjih predstavljamo model Davida Fettermana Empowerment evaluation¹.

Dr. David Fetterman je avtor, ki nas v zadnjem desetletju vedno znova izzove z vprašanjem: **kako razbiti tradicionalno pojmovanje evalvacije kot kontrolnega mehanizma in razviti evalvacijske strategije, ki nam bodo v pomoč pri spremljanju, vrednotenju in izboljševanju naših vsakodnevnih delovnih in drugih aktivnosti?** V iskanju odgovorov na tovrstna vprašanja je ameriški avtor razvil evalvacijski model (pristop), za katerega sam pravi, da je namenjen predvsem procesom samoevalvacije v izobraževalni organizaciji. Model je za področje izobraževanja odraslih še posebej zanimiv tudi zato, ker že v samih procesih samoevalvacije vidi hkrati tudi procese izobraževanja in učenja odraslih. Fetterman je svoj pristop k evalvaciji poimenoval "empowerment evaluation". Ime navajamo v originalu predvsem zato, ker se v slovenskem prostoru še ni našel enoznačen slovenski izraz, ki bi v celoti povzel pomen

¹Vir: www.ariassociates.haverford.edu/inprint/conference/fetterman.html

originalnega imena. Med različnimi prevodi, ki jih je zaslediti v Sloveniji, se doslej največkrat pojavljata termina “pooblaščajuča evalvacija” in “opolnomočenjska evalvacija”. Če boste bralci iz same vsebine predstavljenega modela ugotovili, da bi bilo primerneje uporabiti katero drugo slovensko besedo, vas vabimo, da nam jo sporočite² in nam na ta način pomagate uveljaviti in predstaviti tovrstne sodobne evalvacijske pristope v slovenskem prostoru.

Procesi opolnomočenja

Fettermanov model evalvacije vključuje uporabo evalvacijskih konceptov, tehnik in spoznanj z namenom izboljšanja in razvoja lastnih dejavnosti in razvoja sposobnosti samoopredelitve posameznika in skupnosti. Zajema uporabo tako kvalitativnih kot tudi kvantitativnih metod.

Teoretičen okvir za tovrstni pristop k evalvaciji ponuja Zimmermanovo delo na področju teorije opolnomočenja (empowerment theory). Pri tem je še posebej pomembno razlikovati med procesi pridobivanja kontrole nad lastnimi aktivnostmi in rezultati teh procesov. Opolnomočenjski procesi so procesi prevzemanja kontrole, pridobivanja potrebnih virov in kritičnega razumevanja posameznikovega družbenega okolja. Tovrstni procesi pomagajo ljudem razviti veščine, tako da lahko postanejo neodvisni reševalci problemov in sprejemalci odločitev. Rezultati se nanašajo na operacionalizacijo procesov opolnomočenja, tako da lahko proučujemo posledice poskusov različnih skupin, da bi si v različnih skupnostih, v katerih živijo in delujejo, pridobili večjo moč v procesih sprejemanja odločitev.

Tovrstni pristopi imajo svoje korenine v “psihologiji skupnosti” in v “akcijskem raziskovanju”. Naravnani so k temu, da ljudem pomagajo izboljšati njihovo delo s pomočjo sodelovanja in lastne aktivnosti.

Zaposleni v izobraževalni organizaciji in udeleženci v izobraževalnih programih vodijo svoje lastne evalvacije. Prav s tem takšen pristop k evalvaciji spreminja tradicionalno vlogo evalvatorja. Vedno bolj se zato v procesih samoevalvacije uveljavlja vloga zunanjega evalvatorja kot “kritičnega prijatelja”. Le-ta kolektivu v izobraževalni organizaciji pomaga vzpostaviti strateške smernice delovanja na področju samoevalviranja ter prispeva svoj “kritični pogled od zunaj”, kolektivu pa je prepuščena odločitev o tem, ali in kako to sprejme. Strokovnjak dela z udeleženci in ne za njih. Njegove sposobnosti, interesi in načrti skupnosti niso vsiljeni; strokovnjak postane za skupnost vir. Takšna evalvacija zahteva tudi prilagajanje lokalnemu okolju. Prav zato bodo aktivnosti v eni izobraževalni organizaciji oz. v določenem okolju zelo drugačne kot v drugi organizaciji.

² Svoje predloge nam lahko pošljete na elektronska naslova: tanja.mozina@acs.si in jasmina.oresnik@acs.si.

Samoevalvacija ni stvar posameznika, pač pa sodelujoča skupinska aktivnost

Ena izmed najpomembnejših značilnosti samoevalvacije je po Fettermanu ta, da je samoevalvacija vedno **sodelujoča skupinska aktivnost** in ne le prizadevanje posameznika. Prav ta značilnost je tista, zaradi katere postajajo Fettermanov, in njemu sorodni modeli evalvacije, vedno bolj privlačni in uporabni, ko gre za samoevalvacijo v izobraževalni organizaciji. Čeprav se lahko samoevalvacijske aktivnosti ali aktivnosti spremljanja in vrednotenja lastnega dela opravljajo tako na ravni posameznega učitelja ali razreda, se tovrstne individualne dejavnosti učitelja vključujejo v neko širšo, skupinsko obliko refleksije. Gre za vzpodbujanje demokratičnih procesov sodelovanja, ki naj omogoči skupno razpravo o problemih, ki jih posamezni učitelj prevečkrat obravnava v svojem individualnem prostoru, čeprav prav skupna razprava velikokrat pokaže, da se s podobnimi težavami in dilemami spopadajo tudi drugi učitelji. Prav to soočenje mnenj in ugotovitev omogoči iskanje skupnih rešitev in novih strategij delovanja. Kot rezultat tovrstnih procesov se velikokrat spremeni pogled na določeno zadevo; odkrijejo se alternativne izbire za učinkovito razrešitev določenega problema. Zato Fettermen poudarja, da zgolj ugotavljanje vrednosti (ali kakovosti) določenega programa, kot je bilo to značilno za tradicionalne pristope k evalvaciji, ne more biti končni cilj sodobnih samoevalvacijskih pristopov. Zato ne, ker vrednosti oz. kakovosti določenega programa ali dejavnosti ne moremo opredeliti kot statično vrednoto. V izobraževalni program se namreč vključujejo udeleženci z zelo različnimi interesi in potrebami. Vedno hitreje pa se spreminjajo tudi pojmovanja o tem, kakšna naj bo izpeljava programa, da bo kakovostna. Delodajalci, npr., zelo hitro spreminjajo svoje zahteve glede znanj in veščin, ki naj jih imajo bodoči kadri.

Z internaliziranjem in institucionaliziranjem samoevalvacijskih procesov in praks lahko razvijemo dinamičen in responziven pristop, ki nam bo v izobraževanju pomagal pri prepoznavanju in iskanju najustrežnejših strategij delovanja, ki jih potrebujemo v danem trenutku. Samoevalvacija zato postaja sestavni del razvoja in upravljanja tako izobraževalnih programov kot delovanja celotne izobraževalne organizacije.

V naslednji številki vam bomo predstavili še Fettermanov pogled na sposobnost samoopredelitve.

Tanja Možina in Jasmina Orešnik, ACS

UTRINKI IZ SVETA

Vseživljenjsko učenje za vse v Evropi znanja Akcijski načrt za uresničevanje Memoranduma

“Ko načrtuješ za eno leto naprej, posej pšenico; ko načrtuješ za desetletje, posadi drevesa, in ko načrtuješ za življenje, usposablaj in izobražuj ljudi.” (Kitajski pregovor)

Tako je Evropska komisija podnaslovlila akcijski načrt Uresničevanje vseživljenjskega učenja (VŽU) v Evropi (*Making European Area of Lifelong Learning a Reality, Communication from the Commission, 21. november 2001*), ki določa prednostne aktivnosti pri uveljavljanju ciljev in usmeritev Memoranduma o vseživljenjskem učenju.

Memorandum je oblikovala Evropska komisija po srečanju predsednikov držav EU v Lizboni, spomladi 2000. Predsedniki so v sklepih s srečanja zapisali, da bodo v naslednjih desetih letih razvili Evropo v najbolj tekmovalno in dinamično družbo znanja, v kateri bo imel vsak, brez izjeme, priložnost za razvijanje vseh svojih sposobnosti, za socialno povezanost, aktivno državljanstvo in zaposlenost. Za uresničitev tega cilja pa je, po besedah predsednikov, potrebno v evropskih državah uresničiti načela vseživljenjskosti učenja za vse. Vseživljenjsko učenje so tako predsedniki EU v Lizboni potrdili kot temeljno sestavino evropskega socialnega modela.

V Memorandumu je Komisija določila cilje in usmeritve o tem, kaj je potrebno storiti, da bodo odstranjene ovire za “vseživljenjsko učenje za vse”. Evropska komisija poroča, da je v razpravi o tem dokumentu sodelovalo preko 12.000 državljanov v članicah in kandidatkah za članstvo v EU; pred nekaj meseci smo tudi v Sloveniji končali z javno razpravo. O njem je tekla tudi beseda na zasedanju Evropskega sveta, marca 2001 v Stockholmu.

Obravnave so opozorile na prednosti in nevarnosti, s katerimi se bomo kot posamezniki in država srečevali na poti v Evropo, družbo znanja. Na eni strani so bomo lažje sporazumevali, preseljevali in zaposlovali, istočasno pa obstaja nevarnost, da se bosta povečali neenakopravnost in socialna izključenost. Če se želimo tem nevarnostim izogniti, bo potrebno radikalno spremeniti sisteme izobraževanja in usposabljanja. Le tako bomo lahko razvili in uresničili načela “vseživljenjskega učenja za vse” in s tem tudi “lizbonski cilj” o Evropi, v kateri bodo njeni državljani imeli znanje za neodvisno prehajanje med različnimi učnimi okolji, službami,

 Andragoški center Republike Slovenije Slovenian Institute for Adult Education						NAŠ PISATELJ (JANEZ, "BAJKE IN POVESTI O GORJANCIH")	UROŠJ GROŠELJ	DEL OBLAČILA, KI POKRIVA PRSI	PRAVNIK IN POLITIK PAŠ
PRIMORSKI KRAJ BLIZU MEJE Z ITALIJO, TUDI ZNANO PLEZALISČE	NAŠ JEZIKO- SLOVEC (KAREL)	TVEGANA NAPOVED	PROGRAM ZA MLAJŠE ODRASLE, KI SO NEUSPEŠNI PRI SOLANJU	ŠTEVILO, KI GA PRISTE- JEMO, PRISTE- VANEV LUKA V EMIRATU ABU DHABI	MESTO IN REKA V FRANCIJI	NAŠ IGRALEC (MARKO) DÖN JOHNSON	GLAVNO MESTO TUNIZIJE	PAVLE GANTAR NAS ZDRAVNIK (VINCENC)	
							ENICA		
NEFORMALNA OBLIKA UČENJA ODRASLIH									
ŠTAJA ZA ŽIVINO PO PLANINAH, OBOR						PORTUGAL. POLITIK (ANTONIO) PERZIJSKI KRALJ			FIZIK NEWTON LUKA V IZRAELU
RIMSKA 4			PENEČE SE VINO NAS VIOLINIST (IGOR)				ALBANEČ RUMENO RJAVA BARVA, OKER		
INDIJSKI PISATELJ (RADŽA)				JEČA, ZAPOR	ILOVICA REKA V ITALIJI, PAD			FRNIKOLA NEMSKO MESTO OB REKI KOCHER	
OTROŠKO VOZILO, KI SE POGANJA Z ENO NOGO; ZOPET JE MODERNO	SKOPIUH, TRDIN	OVIRA MANJŠA BOJNA LADJA						CERKVENI PEVEC MENIH, REDOVNIK	
NAŠA NEKDANJA SMUČARKA (NUŠA)					NAŠA VALUTA	MORSKA ZAJEDA IGRALKA GARDNER			KRAJ NAD ŠKOFJO LOKO REKA V ITALIJI, KI TEČE SKOZI FIRENCE IN SE IZLIVA V LIGURSKO MORJE
IRIDIJ			POLOŽAJ TELESA GRŠKA BOGINJA PREPIRA				IT. NAFTNA DRUŽBA DEL MARIBORA		TOMISLAV NERALIC NORVEŠKI REŽISER SKOLMEN
MESTO, KJER ODRASLI LAHKO DO- BJIJO POMOČ PRI IZOBRA- ŽEVANJU									
ŠKALA, ČER				TKANINA ZA ŽENSKE OBLEKE KEN ANNAKIN				NEMŠKI SLIKAR (MELCHIOR) DUBRAVKA UGREŠIČ	
GRŠKA GORATA POKR- JINA IN POLOTOK						SNOV, KI Z VIDNO SPRE- MEMBO POKAŽE KEMIČNI POJAV, LAKMUS			
OSEBA, KI PRODAJA ČAS, LENUH							VARUH, SKRBNIK		

POMOČ: KER-skala, čer, KANTOR-cerkveni pevec, INDIKATOR-lakmus, DAS-luka v emiratu Abu Dhabi, EINO-finski

SKANDIJ	JUHI PODOBNA JED IZ MESA IN ZELENAVE	UPAD MORSKE VODE	NOČNI GOSTINSKI LOKAL	ANČKA LEVAR	OTREBLJEN SVET, KRČEVINA	VEDA O VZGAJANJU IN IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH	POSLOPJE OSREDNJEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA: TRAGIČEN DOGODEK	DARILO	RENE DESCARTES	OBOKANO STEBRISČE	NAŠA IGRALKA IN PROFESORICA	OBMOČJE, POVRŠINA
	DRUŽABNA SOBA						PROVINCA V MAVRETANJI					
	STISNJENA DLAN						MEJNA REKA MED NEMCIJO IN POLJSKO					
SL. IGRALKA (VERA)				NASILEN VSTOP					NAŠA PESNICA (MAJDA)			
SLOVANSKA BOGINJA FLORE IN FAVNE				JAZZOVSKA TEHNIKA PETJA					RADIJ			
			MED					PERNATA ŽIVAL				
			GRŠKA REKA V EPIRU					REDEK NEBESNI POJAV				
					OBOROŽENA SILA DRŽAVE							SPEVOIGRA
					ZNAČAJ							
		VELIKA LOPA ZA LETALA							DREVO TROPSKE AFRIKE			
		PEVKA KOVAČIČ							NAS PEVEC (MARJAN)			
	PODZEMNA ŽELEZNICA						KRAJEVNA SKUPNOST			OTO PESTNER		
	SPLOSNA RAZVOJNA SMER						OTČOČJE PRI NOVI GVINEJI			AVAR		
				NEKDANJI TURŠKI VELIKAŠ				IZRAELSKI POLITIK DAJAN				
					IZVIR							
				TERITOR. UPRAVNA ENOTA V SLOVENIJI				GORA V KARAVANKAH				
								PEVEC JUNKAR				
FINSKO MOŠKO IME					ČEŠ. PISAT. (MILAN)							
PREIZKUS ZNANJA					FR. FILOZOF IN PISATELJ (ERNEST)							
		RIBJE JAJČECE	IT. MESTO JUŽNO OD TORINA				ZRAK (LATIN.)				PROJEKT ACS, KI JE NAMENJEN DVIGU KAKOVOSTI IZOBRAŽEVANJA	SLADKOVODNA RIBA, KARP
			SIME LUCIN				ZDRAVILNA RASTLINA, SKOROČELJ					
						ROBERT COOK			ORGAN VOHA	PETER KRALJIČ		
										KARAMBOL		
	ZAGOZDA						SVETOVALEC, VODJA					
	OTON ŽUPANČIČ						PRITR-DILNICA					
			OPERNA PEVKA VIDMAR					KIT UBIJALEC				
ŽABKAR ANTON			GENERALNI SEKRETAR OZN (KOFI)					RUDNIŠKA PRIPRAVA ZA DVIGOVANJE PREMAGA				

moško ime, ŽIVANA-slovanska boginja flore in favne, VISOKO-kraj nad Škofjo Loko, ARNAV-T-Albanec, STRD-med

regijami in državami, v kateri bodo lahko v polni meri razvijali in uporabljali svoje znanje za razvijanje uspešnih, tolerantnih in demokratičnih življenjskih in delovnih okolij.

Evropska komisija je na podlagi razprav o Memorandumu pripravila akcijski načrt Uresničitev VŽU v Evropi. V njem se zavezuje, da bo prispevala k uresničevanju vseživljenjskega učenja s povezovanjem procesov na področju izobraževanja in usposabljanja z evropskimi strategijami in načrti na drugih področjih. Okvir za to povezovanje predstavlja strategija vseživljenjskosti učenja za vse. Države članice in kandidatke ohranjajo svojo avtonomijo na področju izobraževanja, vendar bo Komisija zagotavljala nenehno in odprto usklajevanje ter spodbujala bolj skladno in smotrno uporabo instrumentov in virov. Pri tem se bo naslanjala na:

- Skupne evropske izobraževalne cilje (The Concrete Future Objectives of Education Systems), o katerih so se sporazumeli izobraževalni ministri petnajsterice (sprejeti v Izobraževalnem svetu, februar 2001) in na Načrt za spremljanje uresničevanja teh ciljev (Work Programme for the Follow-up of the Report on the Concrete Objectives of Education and Training Systems), ki je bil sprejet 29. novembra 2001,
- na Evropsko strategijo zaposlovanja za leto 2001 (Member States' Employment Policies for the Year 2001),
- Evropsko socialno agendo (The European Social Agenda, Evropski svet, Nica 2000),
- Akcijski načrt spretnosti in mobilnosti (The Skills and Mobility Action Plan), ki bo sprejet na spomladanskem zasedanju Evropskega sveta, v Barceloni 2002,
- Inicijativo za e-učenje, sporočilo Evropske komisije (The eLearning Initiative, 2000).

Vsak od teh dokumentov s svojimi cilji in ukrepi prispeva k uresničevanju prednostnih aktivnosti v akcijskem načrtu in k uresničitvi temeljnega lizbonskega cilja – Evropa, družba znanja.

Komisija tudi poudarja, da bo uresničevanje strategij VŽU tesno povezovala z Evropsko raziskovalno politiko (Mobility Strategy for the European Research Area, 2001).

Akcijski načrt posebej poudarja, da bo gradila Komisija na širši definiciji vseživljenjskega učenja, ki ni omejena samo na ekonomski vidik. Vključuje učenje “od zibelke do groba”, formalno, neformalno in priložnostno učenje ter vse temeljne cilje učenja: učenje za aktivno državljanstvo, osebni razvoj in samorealizacijo, socialno vključenost ter povečanje zaposljivosti. Ta načela vseživljenjskosti in enakopravnosti različnih oblik, vsebin in poti do znanja pomenijo temelje strategije vseživljenjskosti učenja. Izhodišče za njeno uveljavljanje je učeči se posameznik, posebna pozornost pa je namenjena zagotavljanju enakih možnosti pri dostopu do učnih priložnosti, in to na ustrezni, kakovostni ravni.

Usklajene in vsestranske strategije vseživljenjskosti učenja

Akcijski načrt zelo jasno opozarja, da je potrebno tradicionalne izobraževalne sisteme preoblikovati v bistveno bolj odprte in fleksibilne, da bodo razvijali individualne učne poti, prilagojene posameznikovim potrebam in interesom. Odprtost in prilagojenost prinašata še eno korist za posameznike: *enake priložnosti za učenje v vseh življenjskih obdobjih*.

Načrt določa temelje, na katerih bodo posamezne države in akterji gradili usklajene in vsestranske strategije VŽU. Temelji so konsistentni s kriteriji za ocenjevanje vseživljenjskega učenja na nacionalni ravni, uporabljenimi v Skupnem poročilu o zaposlovanju 2001 (Joint Employment Report 2001). Služili naj bi članicam in pridruženim članicam za razvijanje in implementacijo strategije VŽU. Smiselno jih je mogoče uporabiti na regionalni, pa tudi na evropski ravni.

Za prvi temelj je določeno **partnerstvo** vseh, ki delujejo v formalnem izobraževanju in izven njega, saj je od njihovega sodelovanja odvisno uresničevanje strategije VŽU v praksi. V tem okviru načrt določa dvoje: delitev vlog in odgovornosti ter usklajevanje med partnerji.

Javne oblasti so odgovorne za zagotavljanje virov in dostopa do obveznega izobraževanja in razvijanja temeljnih spretnosti za mladino in odrasle po njem. To vključuje uresničevanje dostopa vseh državljanov do izobraževanja za pridobivanje in posodabljanje znanja in usposobljenosti skozi vse življenje, in to ob podpori svetovalnih storitev. Javne oblasti so prav tako odgovorne za ukrepe aktivne politike zaposlovanja za brezposelne in za promocijo učenja za vse: tiste, na trgu delovne sile, in druge, izven njega.

Delodajalci nosijo glavno odgovornost za razvijanje kompetence zaposlenih in za prevzemanje skupnih družbenih odgovornosti (odpiranje njihovih izobraževalnih zmogljivosti v okolje).

Sindikati morajo razvijati usposabljanje svojih članov in sodelovati pri spodbujanju povpraševanja po izobraževanju

Načrt navaja tudi odgovornosti drugih akterjev: izvajalcev izobraževanja (za kakovost in prilagojenost izobraževalne ponudbe potrebam) in različnih prostovoljskih skupin v lokalnem okolju (spodbujanje učenja med potencialnimi udeleženci in nedejavnimi odraslimi).

Vsi partnerji in drugi akterji imajo skupne odgovornosti oziroma obveze: sodelovanje za doseganje skupnega cilja "učenje za vse" in spodbujanje povpraševanja pri posameznikih.

Pri usklajevanju politik in ukrepov na državni ravni imajo vodilno vlogo vlade, ki morajo zagotoviti učinkovito koordinacijo in skladnost med posameznimi ministrstvi; na lokalnih ravneh so to lokalne skupnosti, ponudniki izobraževanja, svetovalne službe, raziskovalne organizacije, podjetja, nevladne organizacije in predstavniki različnih skupin potencialnih udeležencev izobraževanja. Socialni partnerji bi morali biti aktivni tudi kot uporabniki izobraževalnih storitev, vlagatelji v učenje in tisti, ki širijo ideje o vseživljenjskosti učenja.

Za drugi temelj določa načrt poznavanje **potreb** po učenju pri posamezniku, skupaj s potrebnimi organizacij, ožje in širše skupnosti in trga delovne sile. Poznavanje potreb mora izhajati z lokalnih ravni. Le tako je namreč mogoče zagotoviti “k učencu usmerjen pristop” in enake priložnosti za “učenje za vse”. Preučevanje potreb bo v naslednjih desetih letih osredotočeno na:

- pismenost, računanje, ICT in druge temeljne spretnosti,
- preučevanje vpliva uveljavljanja vseživljenjskega učenja na izobraževalno ponudbo z vidika dela in usposobljenosti učiteljev, andragoških delavcev in svetovalcev,
- preučevanje potreb delodajalcev (vseh, v malih in srednje velikih podjetjih) in motiviranje delodajalcev za vlaganje v izobraževanje in usposabljanje,
- preučevanje motivov za izobraževanje pri udeležencih izobraževanj, potencialnih udeležencih in nedejavnih v izobraževanju,
- preučevanje sprememb v potrebah po izobraževanju z vidika posameznika in trga dela, ki jih prinaša prehajanje v družbo znanja.

Kot tretji temelj je opredeljeno **financiranje** izobraževanja, tako po obsegu kot učinkovitosti in transparentnosti razporejanja virov. Aktivnosti, ki jih bo potrebno razviti za vse državljane, so:

- višje vlaganje v izobraževanje iz javnih in zasebnih virov,
- vire je potrebno preusmeriti v skladu s strategijo vseživljenjskosti (vse življenje, vse oblike in različne vsebine),
- uvajanje novosti pri financiranju VŽU,
- nenehno spodbujanje k učenju.

Dostopnost do izobraževanja, in to z vidika posameznikovih potreb in zagotavljanja možnosti učenja vsakemu, v vseh življenjskih obdobjih in po različnih poteh in okoljih, je četrti temelj. Aktivnosti bodo v naslednjih letih usmerjene v:

- odpravljanje socialnih, geografskih, psiholoških in drugih ovir,
- prilagajanje vstopnih pogojev, napredovanja in priznavanja neformalnega učenja,
- prilagojene ukrepe za specifične ciljne skupine in potrebe,
- spodbujanje nedejavnih v izobraževanju.

Kot peti temelj je določeno **razvijanje kulture učenja**. Sestavljajo jo povečane učne priložnosti za vse, višja udeležba prebivalcev v izobraževanju in spodbude za povečanje povpraševanja po učenju za aktivno državljanstvo, osebni razvoj in samorealizacijo ter večjo zaposljivost. To zahteva ustrezno vrednotenje in priznavanje znanja v neformalnem in priložnostnem učenju, promocijo vseživljenjskega učenja in pozitivnega odnosa do učenja (pri otrocih, mladini in odraslih), ciljno usmerjeno financiranje, promocijske aktivnosti, informiranje in svetovanje, podporo razvoju učečih se podjetij in usmerjanje ponudnikov izobraževanja v razvijanje izobraževalne ponudbe, ki ustreza njihovemu temeljnemu poslanstvu oziroma izobraževalnemu področju.

In kot šesti temelj določa načrt **odličnost** v učenju in izobraževanju, in to ne samo kot sredstvo za merjenje dosežkov in učinkov izobraževanja, ampak tudi kot motivacijo za povečanje povpraševanja po izobraževanju in vlaganja v učenje.

Prednostna področja za ukrepanje

Komisija predlaga v akcijskem načrtu aktivnosti za uveljavljanje evropske dimenzije VŽU, ki hkrati podpirajo tudi strategije na drugih področjih. Sporočilo povzema področja, na katerih bo prednostno razvijala aktivnosti iz Memoranduma o VŽU, saj so bile potrjene tudi v javni razpravi. Na prvo mesto postavlja **vrednotenje učenja**, kjer se osredotoča na identifikacijo, ocenjevanje in priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja ter na prenašanje in vzajemno priznavanje certifikatov in diplom. **Informiranje, vodenje in svetovanje** ostaja prednostno področje s ciljem, da bi pospeševali dostopnost do izobraževanja s kakovostnimi svetovalnimi službami. **Vlaganje časa in denarja v učenje** je posebej izpostavljeno kot poziv članicam EU, naj zvišajo celoten obseg vlaganja v izobraževanje in usposabljanje že v lizbonskih predsedniških sklepih in v Evropski strategiji zaposlovanja. Sporočilo opredeljuje večje vlaganje kot pogoj za kakršnekoli bistvene spremembe, ki jih prinaša uresničevanje strategije VŽU. Sporočilo je glede tega jasno - enostavnih rešitev za povečanje vlaganj iz javnih virov ni, vendar opozarja, da jih je nujno povečati in tudi bolj ciljno usmerjati, ob tem pa zagotoviti tudi mehanizme za povečanje vlaganj iz zasebnih virov. Aktivnosti za podporo razvoju učečih se skupnosti, mest, regij in učečih se podjetij so v Sporočilu določene kot ključne za povečevanje lokalne dostopnosti posameznikov do učenja, ki ga poimenujejo kot razvijanje poti za **povezovanje posameznikov in učnih priložnosti**. Razvoj lokalnih učnih centrov navaja Sporočilo kot nujno dopolnitev formalnega izobraževalnega omrežja. Zelo natančno opredeljuje prednostno področje in aktivnosti za razvijanje **temeljnih spretnosti** (basic skills). Pri tem se opira na sklepe predsednikov EU v Lizboni (marec 2000) in v Stockholmu (marec 2001). Na obeh srečanjih so poudarili, kako nujno potrebno je izboljšati temeljne spretnosti z ustreznimi politikami izobraževanja in vseživljenjskega učenja, to pa

pomeni, da so države odgovorne za dostopnost do pridobivanja teh spretnosti vsem državljanom - ne samo mladim v obveznem izobraževanju, ampak tudi odraslim. Med temeljne spretnosti vključujejo branje, pisanje ter računanje kot tiste, ki so predpogoj za razvijanje novih temeljnih spretnosti. Na lizbonskem srečanju so med temeljne spretnosti uvrstili še t.i.m. nove temeljne spretnosti: učiti se učiti, ICT spretnosti, tuje jezike, tehnološko kulturo, podjetništvo in socialne spretnosti. Na zadnjem prednostnem področju **inovativno poučevanje in učenje** (innovative pedagogy) navaja Sporočilo ukrepe za spreminjanje vloge učiteljev in učečih se ter ukrepe za premik od sedanje usmerjenosti “pridobivanje znanja” k usmeritvi “razvoj kompetenc”.

Uresničevanje prednostnih aktivnosti

Partnerji na evropski ravni pri uresničevanju sprejetih prednostnih aktivnosti so Evropska komisija in druge evropske institucije, članice EU in države kandidatke, socialni partnerji, nevladne organizacije in mednarodne organizacije (Svet Evrope, OECD, UNESCO). Izvajanje aktivnosti bo potekalo po obstoječih programih in instrumentih, vendar v okviru strategije VŽU. Partnerji bodo spodbujali izmenjavo primerov dobre prakse in izkušenj ter prepoznavanje skupnih problemov, zamisli in prioritet. Evropska komisija bo te procese podpirala tako, da bo razvila bazo podatkov o primerih dobre prakse ter baze informacij in izkušenj s področja VŽU na vseh ravneh.

Olga Drogenik, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

Računalniško znanje – potreben pogoj za vključevanje v svet ECDL - standard računalniškega znanja za uporabnike

Informacijska in računalniška tehnologija je dejavnost, ki beleži najhitrejši razvoj v svetu in predstavlja gonilno silo družbe. Brez njiju bi se razvoj ustavil. Aktivna raba uporabniških in specializiranih programov, permanentno strokovno izobraževanje in spopolnjevanje zaposlenih pomeni vseživljenjski proces, ki je vstopnica za kreativno in uspešno delo.

Nenehno se moramo truditi za izboljšanje delovne produktivnosti, povečanje računalniške pismenosti in oplemenitenje sredstev, vloženih v izobraževanje, kar dosežemo z uporabo optimalnih postopkov in samoučenjem. Znanja in védenja ni nikoli dovolj.

Izobraženost in znanje sta pomembna pri vseh poklicih, vendar je vpliv znanja na hitrost in kvaliteto dela z računalnikom primerljiv z znanjem in spretnostjo šoferja, ki pozna svoje vozilo, prometne znake in avtokarto. Pomanjkljivo poznavanje katerega koli od naštetih dejavnikov, se odrazi v improvizaciji, kar pomeni zamudo ali celo zastoj.

V Sloveniji v večini razpisov za prosta delovna mesta zahtevajo znanje uporabe standardnih računalniških programov. Slovensko društvo INFORMATIKA se je odzvalo na to zahtevo - kot član mednarodnega združenja CEPIS – Council of European Professional Informatics Societies – je v Slovenijo pripeljalo evropsko priznan izkaz o usposobljenosti za delo na informatiziranem delovnem mestu – European Computer Driving License – ECDL.

Zaradi velikega pomena programa ECDL so se tudi v ŠC Ptuj, Poklicni in tehniški elektro šoli odločili, da skupaj s podjetjema A.L.P. Peca d.o.o. in KOPA d.d. Slovenj Gradec omenjeni certifikat vključijo v sistem vseživljenjskega izobraževanja. Poklicna in tehniška elektro šola Ptuj je prvi in zaenkrat edini vzgojno-izobraževalni zavod v Sloveniji, ki se je vključil v izobraževanje za pridobitev ECDL spričevala.

Evropsko računalniško spričevalo je mednarodno priznan certifikat, ki dokazuje, da ima njegov nosilec znanje uporabe programskih orodij. V Evropski uniji je postal standard za dokazovanje računalniških znanj. Cilji tovrstne dejavnosti so:

- izboljšati delovno produktivnost,
- povzdigniti splošni nivo tehnološke usposobljenosti in povečevanje računalniške pismenosti,
- omogočiti delodajalcem učinkovitejše naložbe v informacijske tehnologije,
- nudenje kvalifikacije, ki bo omogočila vsakemu interesentu vstop v informacijsko družbo,
- zagotoviti kvalitetno rabo pridobljenih znanj in postopkov.

ECDL izpiti so namenjeni uporabnikom, ki pri svojem delu potrebujejo računalnik, in ne zahtevajo tehničnih znanj. Preverja se znanje uporabe določenega programskega orodja na konkretnih primerih, s kakršnimi se lahko srečajo pri svojem vsakdanjem delu. Pričakujemo lahko, da bo - podobno kot v tujini - tudi pri nas vedno več delodajalcev pri zaposlitvi dajalo prednost kandidatom s certifikatom ECDL; pa ne samo to - certifikat bo postal pogoj za sprejem, ohranitev ali napredovanje pri delu.

Evropsko računalniško spričevalo prejmejo kandidati, ki uspešno opravijo izpite iz vseh sedmih modulov:

- 1. Osnovni koncepti informacijske tehnologije (IT)** - poznavanje osnovne zgradbe osebnega računalnika, razumevanje osnovnega koncepta informacijske tehnologije (npr. pomnilniški mediji, uporaba informacijskih omrežij, informacijski sistemi v vsakdanjem življenju, zaščita in zakonski predpisi, ki veljajo za uporabo računalniške opreme).
- 2. Uporaba računalnika in upravljanje datotek** - znanje uporabe osnovnih funkcij osebnega računalnika in operacijskega sistema oz. grafičnega okolja; upravljanje in organiziranje imenikov in map, operacije kreiranja, kopiranja, premikanja in deljenja imenikov, map in datotek, manipuliranje z namiznimi ikonami in okni, funkcije iskanja, urejanja in tiskanja.
- 3. Urejanje in obdelava besedil** - demonstracija praktičnega znanja pri kreiranju, oblikovanju in izdelavi tekstualnega dokumenta na način, da je izdelek primeren za funkcionalno rabo z uporabo tabelaričnih prikazov, orodij za grafični prikaz in slikovnih datotek ter pripomočkov za spajanje dokumentov.
- 4. Preglednice** - razumevanje in obvladovanje osnovnih operacij pri razvoju, oblikovanju in uporabi preglednic; izvrševanje standardnih matematičnih in logičnih operacij z uporabo formul in funkcij; uporaba naprednejših funkcij vstavljanja objektov, izdelave diagramov oz. grafični prikaz podatkov.
- 5. Podatkovne baze** - v prvem delu izpita se pokaže kandidatovo razumevanje in zmožnost izdelave in načrtovanja preproste podatkovne baze, v drugem pa poznavanje uporabe

orodij za poizvedbe, izbor in razvrščanje informacij v obstoječi zbirki ter izdelava in spreminjanje poročil.

6. **Predstavitve** - za priznanje poznavanja orodij za elektronske predstavitve je potrebno izdelati, oblikovati in pripraviti predstavitev pred različnimi ciljnimi skupinami; predstavitev mora vključevati različne vizualne učinke.
7. **Informacija in komunikacija** - modul je razdeljen na dva dela: najprej je treba dokazati obvladovanje osnovnih mehanizmov za uporabo spletnih strani na internetu in iskanje informacij, v drugem pa uporabo orodja za izmenjavo in upravljanje elektronskih sporočil.

Kandidati, ki se odločijo zaključiti s **štirimi moduli**, prejmejo spričevalo **ECDL-Start**.

Izobraževanje odraslih poteka v sodobno opremljenih računalniških učilnicah. Dodatne informacije so na voljo na spletnem naslovu: scp.s-scptuj.mb.edus.si/~elektro/.

Na izpit se lahko prijavijo tudi kandidati, ki ne prisostvujejo tečaju, če so prepričani, da obvladajo predpisano snov. Pri testnem centru se pozanimajo za izpitni rok za konkretni modul. Kandidati, ki želijo svoje znanje izpopolniti, imajo pri testnih centrih tudi možnost obiskovanja priprav na izpit.

Poudariti je treba, da je izpite možno opravljati le na sedežih pooblaščenih izpitnih ECDL centrov. V Sloveniji delujejo takšni centri na Ptuj, v Slovenj Gradcu, Novi Gorici, Ljubljani in Mariboru.

Franc Vrbančič, ŠC Ptuj, Poklicna in tehniška elektro šola

NOVI UČNI PRIPOMOČKI

Samostojno učenje znakovnega jezika gluhtonemih Multimedijski slovar na CD-ROMu

Uvod

Pojav multimedije je računalnike še bolj približal najširšim množicam ljudi. Tudi posebnim, marginalnim skupinam, kot so invalidi, slepi in slabovidni ter gluhi in slušno prizadeti, postajajo nove računalniško podprte tehnologije nepogrešljiv pripomoček pri vključevanju v vsakodnevno družbeno aktivnost.

Ideja o slovarju, namenjenemu gluhim in naglušnim osebam, ki bi ga poganjali na računalniku, ni nova. Na Fakulteti za računalništvo in informatiko, natančneje v Laboratoriju za računalniški vid, že vrsto let poteka razvoj slovarja slovenskega znakovnega jezika gluhih. V okviru tega projekta so bili narejeni video posnetki najpogostejših kretenj slovenskega znakovnega jezika in program za njihovo prikazovanje.

Ne glede na to, da je učenje znakovnega jezika še vedno najučinkovitejše s pomočjo mentorja, pa ima učenje s pomočjo računalnika nedvomno ogromno prednost v primerjavi z učenjem iz knjig ali videokaset. Slovar kot multimedijska prezentacija znakovnega jezika ni namenjen samo gluhim, ampak vsem tistim, ki se vsakodnevno srečujejo z gluhi: staršem, prijateljem gluhih in naglušnih, učiteljem, zdravnikom, socialnim delavcem, prevajalcem, ...

Razvoj multimedijskega slovarja

Leta 1995 (Jaklič et al., 1995a, Jaklič et al., 1995b) je bil predstavljen prvi koncept multimedijskega slovarja za gluhe na CD-ROM-u. To je bil prvi koncept multimedijskega slovarja.

Osnovna aplikacija, ki je vsebovala približno 100 besed, je bila zasnovana leta 1996 (Krapež, diplomska naloga, 1996). V naslednji fazi, leta 1999, je bilo aplikaciji dodanih približno 2.400 najbolj uporabljenih besed pri vsakodnevem komuniciranju gluhih (Krapež, magistrska naloga, 1999). Decembra 2001 pa je dobila končno podobo glede velikosti podatkovne baze besed (2.570 besed).

Naš multimedijski slovar lahko razdelimo na štiri poglavitne dele:

- **Učenje prstne abecede**

Podprogram nam prevede poljubno besedilo dolžine do 20 črk v znake prstne abecede. Besedilo vnašamo preko tipkovnice ali pa z miško klikamo na črke slovenske abecede. Ta del ne vsebuje multimedijskih funkcij.

- **Slovar znakovnega jezika**

Slovar omogoča brskanje po bazi 2.570 slovenskih besed, ki jih lahko prevedemo in prikažemo z video posnetki kretenj znakovnega jezika. Besede so sestavljene iz ene do treh kretenj. Za več kot polovico besed nam slovar prikaže tudi sliko, ki vizualno pojasnjuje pomen besede.

- **Sestavljene povedi v znakovnem jeziku**

Ta del programa nam prikaže posnetke kretenj za poljubno zaporedje besed v slovarju tako, da je prehod med kretnjami videti čimbolj naraven. To pomeni, da kretenj ne prikaže od začetka do konca, pač pa posnetke obreže tako, da je celoten video posnetek kar se da zvezen, kretnje pa ohranijo svoj pomen. Zaporedje besed lahko napišemo sami, lahko pa izbiramo med pripravljenimi stavki v slovenskem jeziku.

- **Preizkus poznavanja znakovnega jezika gluhih**

Ta del programa je sestavljen iz dveh podprogramov. Prvi nam omogoča preizkus znanja iz prstne abecede, tako da nam računalnik naključno izbere besedo iz baze in jo izpiše v navadnem besednem jeziku. Naša naloga je, da iz podanih, naključno razvrščenih slik

Zgradba aplikacije

Sama aplikacija, ki deluje v okolju Windows (Windows 95, 98, 2000, ME, NT), je sestavljena iz šestih poglavitnih podprogramov, ki skupaj v celoti predstavljajo slovar slovenskega znakovnega jezika gluhih:

- pozdravni podprogram,
- glavni podprogram (Uvod),
- slovar znakovnega jezika,
- prstna abeceda,
- povedi v znakovnem jeziku,
- preizkus znanja.

Zaključek

Slišечи si težko predstavljamo in razumemo, kako je biti gluh. Težko si predstavljamo življenje brez sluha in razumljivega govora. Navadno mislimo, da je gluhoti izguba nečesa zelo pomembnega, in pogosto pomilujemo ljudi, ki ne slišijo. Najbrž pa večina majhnih gluhih

otrok nima občutka, da so prikrajšani za nekaj pomembnega, vsaj dotlej ne, dokler se ne začnejo primerjati s slišječimi vrstniki in sprejemati mnenj slišječega okolja.

Nekateri ljudje so se sicer sposobni dokaj enakovredno govorno sporazumevati s slišječimi vrstniki, ker imajo dovolj ostankov sluha in druge neokrnjene sposobnosti. Večina gluhih pa tega ni zmožna. Tem moramo dopustiti pravico “biti gluhi”, kar pomeni sprejeti gluhe kot ljudi, ki imajo svoje pravice, svoj jezik in svojo kulturo. Gluhota je zanje namreč življenjsko dejstvo, ki ga ni moč spremeniti. Ljudje s težko ali popolno okvaro sluha zato pri izobraževanju potrebujejo pomoč in drugačne metode dela.

Največji premik pri komuniciranju z ljudmi, ki imajo okvarjen sluh, je bilo odkritje znakovnega jezika in prstne abecede. Nekateri znanstveniki so se zoperstavili uporabi znakovnega jezika in dali prednost branju z ustnic. Danes velja prepričanje, da je najboljša kombinacija vseh metod.

V Sloveniji se je zadnja desetletja na področju problematike gluhih in njihovega statusa v družbi storilo ogromno. Zatrjujemo lahko, da smo po kakovosti na ravni Evropske unije. Izdelava multimedijskega slovarja je pripomogla k še bolj uspešnemu vključevanju gluhih oseb v sodobno družbo, ki jo kroji tudi vse večji tehnološki napredek.

Igor Dimitrovski, Fakulteta za računalništvo in informatiko

PRIPRAVLJAMO

Andragoški center Slovenije

Petkovo izobraževalno srečanje

Tokrat vas vabimo na predstavitev doktorske disertacije dr. Alenke Janko Spreizer **Romologija in romski študiji: socialnoantropološki pogled na romološke diskurze v Sloveniji**, ki bo v **petek, 11. januarja 2002, ob 9. uri** v seminarski sobi **Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134 a.**

Različni projekti, namenjeni romski populaciji so v zadnjem času v Sloveniji postali razmeroma pogosti, pri čemer izobraževanje odraslih Romov ni izjema. Če lahko rečemo, da se je dejavnost na področju izobraževanja Romov nekoliko živahneje razvila, ne bi mogli trditi, da je romologija kot vednost doživela podobno revitalizacijo. Na petkovem srečanju bomo predstavili romologijo in romske študije kot posebno polje vednosti in skicirali teorije, ki predstavljajo okvir za analizo slovenske romološke vednosti, ki temelji na socialnoantropološki analizi slovenske romologije ter izsledkih terenskega raziskovanja.

Očrtali bomo odnos med romologijo, novejšimi romskimi študiji in izbranimi novejšimi socialnoantropološkimi proučevanji ter orisali epistemološko zasnovanost ciganskih študijev (*Études Tsiganes, Gypsy studies*) oziroma romskih študijev (*Romani studies*), ki sadijo v multidisciplinarno polje, v katerem so socialna antropologija, sociologija, lingvistika, diskurzivni študiji, izobraževalne vede in proučevanje različnih ciganskih/romskih politik, in se razlikujejo od prejšnje ciganologije ali romologije.

Nekoliko podrobneje se bomo posvetili pregledu romološke vednosti v Sloveniji. Kontekst za analizo pri različnih romoloških študijih predstavlja tudi politični status Romov in stališča lokalnih politik, kar je predstavljeno v drugem delu disertacije. V tem delu je avtorica pregledala prispevke avtorjev od šestdesetih let do danes (npr. *Izolati Ciganov in kalvinistov v Prekmurju* (1962), Šiftar (1970), Štrukelj (1980), Zadravec (1989), Tancer (1994), Klopčič, Novak-Lukanovič (1991), Jesih et al (1994), Klopčič, Polzer (1999)), ki po presoji romologov predstavljajo osrednje polje slovenske romologije. Analizirala je diskurze, tako da je vzporedno predstavila vednost in diskurze romologov, Romov, okoliške populacije in medijev. Dokazala je, da slovenska romologija zakriva pomanjkanje informacij o dogajanju v sodobnih romskih

in antropoloških študijih z ideološkim diskurzom in pojasnila, da se njene teorije iztečejo v reproduciranje različnih ideologij, npr. v sedentarizmu, nacionalizmu, orientalizmu in - v ne tako redkih primerih - tudi v paleto rasializiranih trditev. Ideološki govor se izraža v izrazju občinske in državne birokracije, ko le-ta privzame stališča, ki so rezultat vednosti drugih. Pokazali bomo, da romologija sama nekritično privzema nekatera stališča, ki jih ohranjajo birokracije, namesto da bi jih analitično ovrgla.

Svojstven fenomen je nezmožnost slovenske romologije, da bi bila politično angažirana pri prizadevanjih za emancipacijo Romov. Je sicer proromska, toda politično angažirana na strani države, četudi si vseskozi prizadeva za "organiziranje Romov", vendar pa v to sama ne posega. Vseskozi je tudi prepoznana, da dela v korist Romov, lahko pa bi rekli, da sodeluje v kreiranju politike ustvarjanja "romskega problema", namesto da bi ga kritično reflektirala. Sedanja orientacija romologije bi po mnenju avtorice lahko na dolgi rok zožila prostor emancipacije Romov v Sloveniji in njihovo prizadevanje za uveljavljanje civilnih pravic.

Srečanje bo trajalo približno do 11. ure. Prosimo vas, da svojo udeležbo na srečanju potrdite Zdenki Birman Forjanič **najkasneje do 9. januarja 2002**, na tel. 01 5842 571, lahko tudi po faksu 01 5245 881.

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Bralcem Novičk sporočamo, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ure. Vabljeni!

Lifelong learning inside and outside schools : contributions to the Second European Conference on Lifelong Learning, Bremen, 25-27 February 1999 : collected papers. Roskilde : Roskilde University ; Bremen : Universität Bremen ; Leeds : Leeds University, 2000. 2 zv., 787 str.

Mager, Caroline: National strategy for neighbourhood renewal : a framework for consultation. London : FEDA, 2000. 13 str. (FEDA responds)

McGivney, Veronica: Recovering outreach : concepts, issues and practices, 2000. Leicester : NIACE, 120 str.

Mlakar, Janez: Manual for organization of small and medium sized meetings, workshops and conferences. Ljubljana : RS Ministry of Education and Sport, 2000. 47 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Morano, Miran: Priprava študijskega krožka. Prvo srečanje [Videoposnetek] / scenarij Miran Morano ... (et al.) ; režija Miran Morano. Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 1999. 1 videokaseta. (Multimedijski komplet za izobraževanje mentorjev študijskih krožkov)

Pečjak, Vid: Učenje, spomin, mišljenje. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2001. 102 str. (Knjižna zbirka profesija)

Poročilo o človekovem razvoju : Slovenija 2000-2001 / urednika Matjaž Hanžek, Marta Gregorčič; avtorji: Lidija Apohal Vučkovič ... (et al.). Ljubljana : Urad za makroekonomske analize in razvoj ; [New York] : United Nations Development Programme, 2001. 135 str.

Powerful literacies / ed. by Jim Crowther, Mary Hamilton and Lyn Tett. Leicester : NIACE, 2001. 192 str.

Preece, Julia: Combating social exclusion in university adult education. Aldershot : Ashgate, 179 str. 179 str.

Ryan, Anne B.: Feminist ways of knowing : towards theorising the person for radical adult education. Leicester : NIACE, 2001. 155 str.

Schuster, Donald H.: How to learn quickly : an introduction to fast and easy learning. New York etc. : Gordon and Breach Science Publishers, 1988. 62 str. Priloga: 1 avdiokaseta

Skills for life : statement on the national strategy for improving adult literacy and numeracy skills. London : The Learning and Skills Development Agency, 2001. 21 str.

Skrivnost ustvarjalnega tima / Janez Mayer ... [et al.]. - 1. izd. Ljubljana : Dedalus - Center za razvoj vodilnih osebnosti in skupin, 2001. 115 str.

Slaček, Petra: Priročnik za organizacijo kongresnih prireditev : zvezek 2. Ljubljana : Ministrstvo RS za šolstvo in šport, 2000. 61 str. (Program Phare MOCCA = Phare MOCCA Programme)

Socio-kulturni dejavniki razvojne uspešnosti : Slovenija v evropski perspektivi / Frane Adam ... (et al.). Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče, 2001. 205 str.

Taylor, Sue: Back on track : successful learning provision for disaffected young people : summary report and recommendations. London : Learning and Skills Development Agency, 2000. 17 str. (The agency reports)

Training for what?. Vancouver : British Columbia Labour Force Development Board, 1995. 54 str.

Tuckett, Alan; Sargent, Naomi: Marking time : the NIACE Survey on Adult Participation in Learning, 1999. Leicester : NIACE, 20 str.

Peter Monetti, ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

15. - 21.10.2001

Na vprašanja vse leto odgovarjamo v **TVU-Razpravljalnici** na spletni strani

www.acs.si/tvu/razprava

ali tvu.acs.si/razprava

Evropsko leto jezikov 2001

IZVAJALCI IN PROGRAMI 2001/2002 **IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI**

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji
• Na spletni strani: www.acs.si/pregled

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

www.acs.si/izobrazevanje

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih
za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2001/2002

- programi temeljnega andragoškega usposabljanja
- programi za razvojne projekte ACS
- specializirani izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja

na spletni strani www.acs.si
* za tiste, ki se želite izobraževati
* in za tiste, ki sami izobražujete
svetovalni kotiček ACS

